

Nr 229.

Av herr **Luterkort**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om delning av jord å landet m. m.*

Uti 6 kap. 3 § i nu föreliggande förslag till lag om delning av jord å landet stadgas, att Konungen skall äga förordna om närmare föreskrifter angående ägomätning och kartläggning.

Bestämmelser om ägomätning äro nu upptagna i en kungl. förordning — angående sättet för utförandet av vissa mätningsarbeten den 17 december 1920 — vilken utfärdats i administrativ ordning och utan att riksdagens yttrande däröver inhämtats.

Mättningsförordningen är uppenbarligen också till sitt innehåll av administrativ art. Ett undantag härifrån utgör emellertid de bestämmelser, vilka innehållas uti förordningens fjärde paragraf. Dessa bestämmelser reglera nämligen frågan om i vilka fall vid skiftesförrättningar ett noggrannare eller mindre noggrant mättningsförfarande bör tillgripas samt på vad sätt bindande beslut härom skall komma till stånd.

Riksdagen har en gång haft att taga ställning till dessa för skiftesdelägarne betydelsefulla frågor.

Uti Kungl. Maj:ts proposition (nr 355) till 1919 års riksdag angående anslagen till lantmäteriväsendet m. m. omnämndes de då ännu pågående förarbetena för mättningsförordningen, enär densamma utgjorde grundval för åtskilliga förslag angående lantmäteritaxan.

I anslutning till nämnda proposition väckte herr Norman m. fl. inom andra kammaren en motion, nr 404, vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Konungen anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t före utfärdande av förordning om mätning taga under omprövning, huruvida icke genom omarbetning av bestämmelserna om finmätning ett beslut om dess användning på landsbygden ej bleve beroende av förrättningsmannens godtycke.

Vilken betydelse, som ifrågavarande spörsmål äga, framgår av den utredning, som inom andra kammarens tredje tillfälliga utskott, dit herr Normans m. fl. motion hänvisades, förebragts i anledning av motionen.

Motionärerna yttrade i sin motivering bl. a. följande:

Då det vore ytterst önskvärt, att särskilt bestämmelserna om när finmätning skulle användas måtte få en mindre svävande avfattning än den i § 4 förekommande, torde en av riksdagen uttalad önskan därom vara befogad. Det borde nämligen ur allmän synpunkt vara angeläget att genom så långt möjligt

tydliga bestämmelser förekomma tvister och besvär. För markägarna vore det en ganska viktig sak, att icke mot deras vilja en dyrbarare mätningssätt onödigtvis komme att användas. Den 4 § mom. 1 lyder sålunda: »Finnmätning bör äga rum, då mätningens ändamål sådant kräver, och företrädesvis användas i fråga om mark med högre värde såsom i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning eller där större byggnadsverksamhet är att förvänta, så ock eljest då särskilda förhållanden påkalla sådan mätning.» Det borde vara ganska tydligt, att bland annat den sista delen däri med orden: »är att förvänta, så ock eljest» etc. komme att ge anledning till tvister och besvär, vilka effektivt förekommes endast i det fall, att enligt mom. 2 sakägarna samfällt önskad finmätning. Den tanken låge därför nära till hands att genom en skarpare precisering och begränsning i mom. 1 av i vilka fall en finmätning måste användas göra användningen därav i andra fall beroende av sak- eller markägarnes samtycke.

Utskottet anförde därefter följande:

»Sedan efter bemyndigande av Kungl. Maj: t chefen för jordbruksdepartementet i juli 1917 tillkallat sakkunniga för att under benämningen 1917 års lantmäterikommission biträda inom departementet vid ytterligare utredning av vissa lantmäteriväsendet berörande frågor samt vad med dem ägde sammanhang, hava de sakkunniga den 30 november 1918 avlämnat bl. a. förslag till förordning angående sättet för utförande av vissa mätningsarbeten m. m. (mätningssätt).

Enligt 1 kapitlet 1 § i nämnda förslag skall förordningen avse planmätning och höjdmätning ävensom kartas upprättande, arealuträkning samt utstakning och utmärkande av ägo- och gränser, där dylikt arbete utföres av lantmätare eller mätningssman i stad eller samhälle på grund av för dess tjänstemän gällande bestämmelser, så ock där det utföres av annan person på grund av förordnande enligt stadgarna i lagen om fastighetsbildning i stad.

Uti 2 kapitlet, upptagande de allmänna grunderna för planmätning, stadgas i 3 §, att planmätning med hänsyn till noggrannheten skall utföras antingen såsom *finmätning* eller *vanlig mätning*. *Numerisk* kallas sådan mätning [finmätning eller vanlig mätning, stommätning (bestämmande av vissa med hänsyn till mätningens ändamål erforderliga huvudpunkter och huvudlinjer) eller detaljmätning], vid vilken längder och vinklar ersättas i siffrer på sådant sätt, att karta enligt dessa sedermera kan upprättas. *Grafisk* kallas sådan mätning, vid vilken längder och vinklar vid mätningstillfället helt eller delvis direkt avbildas å karta. Förslaget föreskriver i 5 §, att vid finmätning stommätning skall utföras numeriskt och ske medelst triangel- och polygonmätning eller endera av dessa mätningar.

4 § i förslaget är av följande lydelse:

1. Finnätning bör äga rum, då mätningens ändamål sådan kräver, och företrädesvis användas i fråga om mark med högre värde såsom i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning eller där större byggnadsverksamhet är att förvänta så ock eljest, då särskilda förhållanden påkalla sådan mätning.

2. Då sakägarna samfällt äska finmätning, skall sådan äga rum. I övrigt bestämme förrättningsmannen, såframt ej härom finnes särskilt stadgat, huruvida i vad mån finmätning eller vanlig mätning skall ifrågakomma. Anmäles missnöje med förrättningsmannens beslut, skall denne ofördröjligen underställa

frågan lantmäteristyrelsens prövning. Ej må styrelsen avgöra frågan, med mindre vederbörande sakägare lämnats tillfälle att däri yttra sig.'

Genom bestämmelse uti 51 § av förslaget har samhälle eller enskild sakägare, som anser sin rätt vara förnärmad genom lantmäteristyrelsens beslut i fråga, som avses i 4 §, tillerkänts rätt att över sådant beslut anföra besvär hos Kungl. Maj:t.

Beträffande innehållet av förslaget 4 § har kommissionen anfört följande:

'Denna paragraf innehåller föreskrifter, under vilka förhållanden finmätning eller vanlig mätning må ifrågakomma. Det ena eller andra mätningssättets användning betingas av det ändamål, mätningen i varje särskilt fall avser att tillgodose. Påtagligt är, att, om med en viss mätningförättning åsyftas uppmätning av ett större samhälle, genom vilken mätning torde komma att skapas grundval för alla följande mätningar inom detsamma, helt andra krav måste ställas å en dylik mätningens noggrannhet, än om mätningens sättegärden allenast avser ett mindre område på landsbygden med ringa markvärde. Det synes därför kommissionen, att mätningar i de med förordningen avsedda hänseenden i första hand böra indelas ur synpunkten av den noggrannhet, som med dem åsyftas. Närmast låge det givetvis härvid för handen att låta indelningen av mätningar efter noggrannhetsgraden betingas av beskaffenheten av det område, vars avmätande i varje särskilt fall ifrågasättes. Med en sådan utgångspunkt borde man exempelvis komma till det resultatet, att varje mätning i stad utan åtskillnad skulle ske efter högre noggrannhetskrav än som uppställas för mätningar i allmänhet.

En dylik principståndpunkt intog 1911 års fastighetsregisterkommitté. Efter att hava erinrat, att varken den grafiska eller siffermätningensmetoden bör bliva obligatorisk hos oss, anförde sålunda kommitterade: 'Från denna regel bör dock ett bestämt undantag göras beträffande uppmätning av städer och stadsliknande samhällen. Vid denna mätning, där fråga är om jord, som till följd av sitt läge har större värde än jord i allmänhet, och där det är nödvändigt att med största noggrannhet inmäta en mängd för den bestående fastighetsindelningen betydelsefulla detaljpunkter, bör givetvis siffermetoden såsom ägnad att tillfredsställa kraven på en så vitt möjligt exakt ägomätning i allt väsentligt komma till användning.'

Emellertid får det ej förglömmas, att jämväl inom stad åtskilliga mätningar förekomma, vid vilka en högre noggrannhetsgrad vid mätningen ej synes erforderlig, exempelvis inom område, som ej ingår i tomtindelning eller där inom överskådlig tid någon större byggnadsverksamhet ej är att förvänta.

Å andra sidan torde, på sätt 1911 års kommitterade ifrågasatt, med stad i nu förevarande hänseende böra jämsställas andra samhällsbildningar med större sammanträngd befolkning eller där mera avsevärd byggnadsverksamhet kan förväntas, då jämväl i dessa fall marken i regel betingar ett högre värde. Det lärer därför med visst berättigande kunna ifrågasättas att låta markvärdet vara avgörande vid bedömandet, om en finmätning må ifrågakomma eller icke.

Då kommissionen emellertid funnit det synnerligen önskvärt, att finmätning vinner insteg i vårt land i så stor omfattning, som utan olägenhet eller alltför dryg kostnad kan ske, har kommissionen ej velat stanna vid en sådan normering av finmätningens användning. Många fall låta sig nämligen tänkas, där markvärdet väl ej skulle berättiga en finmätning, men en dylik icke desto mindre av sakägare äskas, liksom ock att särskilda förhållanden göra sådan mätning ändamålsenlig. Då de förhållanden, som betinga finmätning, icke under alla

omständigheter kunna hänföras till mätningens område, och någon annan objektivt giltig grund för berörda mätningens användning ej synes tillämplig, har kommissionen funnit det böra, så framåt ej härom finnes särskild stadgat, överlåtas åt förrättningsmannens prövning att avgöra, om och i vad mån finmätning eller vanlig mätning skall ifrågakomma. Med sagda undantag avser förslaget exempelvis stadgandet i 7 kap. 6 § av lagen om fastighetsbildning i stad, huru nymätning för upprättande av registerkarta skall ske.

Givetvis bör förrättningsmannens nämnda prövning ej vara slutgiltig. Förslaget upptager därför föreskrift, att det åligger förrättningsmannen att, om missnöje anmäles med hans beslut härutinnan, ofördröjligen underställa frågan lantmäteristyrelsens prövning. Då det måste anses av vikt, att, innan styrelsen slutligen avgör ärendet, vederbörande sakägare beredas tillfälle att yttra sig däri, har särskild föreskrift meddelats, att styrelsen ej får pröva frågan, utan att sakägare beretts tillfälle att avgiva dylikt yttrande. På sätt av 51 § i förslaget inhämtats, har kommissionen ansett sig böra föreslå rätt till fullföljd av talan jämväl mot styrelsens beslut i frågan. Det har nämligen syntts kommissionen, som om med hänsyn till frågans avsevärda ekonomiska innebörd för vederbörande sakägare, det icke bör berövas denne möjlighet att få hithörande frågor avgjorda i högsta instans.

Uti sin ovan återgivna motivering har lantmäterikommissionen uttalat önskvärdheten av att finmätningen vunnit insteg i vårt land i så stor omfattning, som utan olägenhet eller alltför dryg kostnad kunde ske; och jämväl utskottet inser till fullo betydelsen av att i vårt land sådana jordmätningssätt bli gängse, som kunna i största möjliga mån innebära garantier emot inträdande osäkerhet i avseende å ägoviddernas omfattning samt tvister härom.

Med all rätt har kommissionen emellertid i sitt betänkande betonat, att endast sådan mätningssätt finge användas, vars kostnad stode i rimligt förhållande till markens värde och mätningens ändamål. Och betydelsen av sistnämnda synpunkt framträder med så mycken större skärpa, som de mätningssätt, vilka av kommissionen upptagits under beteckningen finmätning (triangel- och polygonmätning), såvitt utskottet kunnat döma, i förhållande till den vanliga mätningen torde komma att innebära väsentligen ökade förrättningskostnader.

Ur denna synpunkt och med tanke särskilt på de för vårt land säregna förhållandena har utskottet utan svårighet kunnat sätta sig in uti den tankegång, varå förevarande motion vilar. Motionen avser nämligen att betona nödvändigheten av att vid genomförandet av en lagstiftning rörande mätningssätt positiva garantier skapas emot, att det dyrbarare mätningssättet må, såvitt icke vederbörande sakägare äro därom ense, komma till användning i vidare mån än som överensstämmer med de av kommissionen själv angivna grunder.

Motionärerna hysa den uppfattningen, att den av lantmäterikommissionen föreslagna bestämmelsen rörande den ordning, vari skall avgöras, huruvida finmätning bör äga rum (§ 4), icke innefattar tillfredsställande garantier i ovan angivna hänseende.

Efter att hava underkastat motionärernas berörda uppfattning en ingående granskning, anser sig utskottet kunna uttala, att, enligt utskottets förmenande, fog icke torde saknas för de förhållanden, varåt motionärerna i motionen givit uttryck.

Då kommissionen uti förevarande paragraf skolat bestämma det omfång, vari finmätning bör äga rum, har — jämte den allmänna regeln, att så bör ske, då mätningens ändamål kräver sådan mätning — upptagits föreskrift, att finmätning företrädesvis bör användas i fråga om mark med högre värde såsom i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning eller där större byggnadsverksamhet är att förvänta. Här har alltså angivits en grupp av fall, beträffande vilka man velat uttryckligen framhålla, att mätningens ändamål betingar, att densamma företages med den större noggrannhet och framtida säkerhet, som finmätningen i förhållande till den vanliga mätningen representerar.

Emot den sålunda föreslagna formuleringen läser i stort sett intet vara att erinra, såvitt densamma hänför sig till förhållandena i städer eller andra sådana orter, som därmed avses.

Annorlunda ställer sig saken ifråga om tillägget 'så ock eljest, då särskilda förhållanden påkalla sådan mätning'.

Den fulla innebörden av detta tillägg framträder emellertid först vid en erinran därom, att mättningsförordningens tillämplighetsområde avsetts att utgöras icke allenast av tomtmätningar inom städer och andra tätare bebyggda samhällen utan av alla lantmäteriförrättningar, och att mättningsförordningens bestämmelser sålunda skulle komma i betraktande även för den rena landsbygdens vidkommande.

Det är i första hand med avseende å sistnämnda förhållande, som utskottet ansett motionärernas synpunkter vara värda beaktande.

Redan inom lantmäterikommissionen hava betänkligheter yppats gent emot den i förslaget antagna ståndpunkten i fråga om förordningens tillämplighetsområde. Uti en vid kommissionens betänkande fogad reservation har sålunda en av de sakkunniga, vice stadsingenjören i Stockholm O. Myrberg, framhållit, att, då i stort sett stad och land i många fall beträffande mättningsväsendet och fastighetsbildningen stode i motsatsförhållande till varandra, något som även statsmakterna de facto erkänt i och med stiftandet av en från landsbygden motsvarande föreskrifter i väsentliga delar vitt skild fastighetsbildningslag, det rationellaste syntes vara att taga steget fullt ut även i avseende på mättningsförordningen och därvid fastställa en särskild mättningsförordning för stad och en annan i vissa avseenden avvikande mättningsförordning för landet. Reservanten har vidare anført, att de allmängiltiga bestämmelserna om finmätning och vanlig mätning torde böra gälla både stad och land, så att mätningarna såväl i stad som å land kunde klassificeras i avseende å deras noggranna utförande i samma generellt gällande noggrannhetsbestämmelser för finmätning eller vanlig mätning, men då själva handläggandet av dessa förrättningar ur både det allmännas och det enskildas intressen i flera avseenden vitt skilde sig från varandra i stad och på land, så torde även mättningsförordningarna i dessa avseenden böra skilja sig från varandra.

Beträffande de av reservanten sålunda framhållna synpunkter torde visserligen böra anmärkas, att de närmast synas grunda sig på reservantens uppfattning, att enhetligheten i fråga om förordningens tillämplighetsområde åväbragts med uppoffringar beträffande städernas intressen i syfte att vinna tillämplighet för förordningen jämväl vidkommande landsbygden.

Alldeles bortsett härifrån läser emellertid den av reservanten framhållna skillnaden emellan hithörande förhållanden i stad och på landet vara av stor betydelse vid bedömande av det spörsmål, som nu i anledning av förevarande motion är föremål för utskottets prövning.

Olikheten i förhållandena i stad och på land framträder uti nu förevarande

hänseende framför allt därutinnan, att de å landet förekommande mättningsförrättningarna sinsemellan erbjuda varierande typer i vida större utsträckning än motsvarande förrättningar i städerna. Under det att i städerna i allmänhet det endast bliver fråga om tomtmätningar, skulle beträffande landsbygden förordningens bestämmelser komma i tillämpning i samband med allehanda genom skifteslagstiftningen reglerade förrättningar, laga skiften och andra delningar, hemmansklyvningar, ägostyckningar, ägoutbyten, rågångsförrättningar m. m.

Det är uppenbart, att enhetligheten beträffande stadsförrättningarna är ägnad att i väsentlig mån minska de betänkligheter, som må kunna anföras gent emot den befogenhet vid val av mätningssätt, som förslaget avsett att lägga i förrättningsmannens hand, och detta så mycket mera som sistnämnda förrättningar till själva sin beskaffenhet motsvara just den i förordningen givna och riktiga förutsättningen för att finmätning bör äga rum.

En helt annan innebörd erhåller givetvis den föreslagna bestämmelsen i fråga om landsbygden i vårt land med dess synnerligen skiftande jordförhållanden och där förekommande olikheter beträffande folktäthet och andra samhälleliga faktorer.

Betydelsen av att åstadkomma starka garantier emot att vid vanliga skiftesförrättningar finmätning tillgripes, där bindande skäl härför ej föreligga, torde framgå av den kritik, som av den ovannämnde reservanten, ehuru delvis från annan synpunkt än den nu närmast ifrågakomna, presterats rörande innebörden av den föreslagna avfattningen av 4 § 2 momentet i mättningsförordningen. I reservationen, som i denna del synes utskottet giva en belysande framställning av vissa med finmätningen förknippade förhållanden, har reservanten bl. a., efter att som sin mening hava framhållit, att rikets allmänna kartverk i stället för lantmäteristyrelsen borde avgöra, om anslutning lämpligen bör ske till dess triangelpunkter eller icke, anfört följande:

I samband härmed måste framhållas, att varje fackman måste reagera emot kommittémajoritetens beslut (4 § 2 mom.) att ställa en triangelmätning i beroende av viss speciell mättningsförrättning, t. ex. en förrättning, som hör till nybildning av en fastighet. Om en köpare förvärvat visst markområde för att med största möjliga hast bebygga detsamma, samt för att få lagfart och in-teckning i och för avstyckning vänder sig till en lantmätare, som vill komma över ett triangelmättningsarbete och som t. ex. erhåller förordnande att verkställa en dylik avstyckning, så kan denne bestämma, att finmätning och därvid triangelmätning skall tillämpas, vilket efter diverse tidsförlust för överklagande t. ex. blir fastställt, vidare skall mätningen t. ex. anslutas till rikets nät efter ånyo remiss till lantmäteristyrelsen; sedan skall triangelnätets uppmätning verkställas, vilket då måste, vad högre ordningens nät beträffar, ske över hela samhället samt vidare sekundärnät samt polygon- och därefter detaljmätning ske. Markägaren skall sålunda invänta t. ex. inmätning av en hel stads triangelnät, i ty att man icke lämpligen kan göra en separattriangelmätning för en avstyckning och en annan mättningsman en annan separattriangelmätning för en annan avstyckning inom samma samhälle, varjämte ägaren till exempelvis ett jämförelsevis obetydligt markområde kan ha att vänta ut stadens triangelmätning i avseende på triangelnät, innan han kan få sitt obetydliga område avstyckat. Att ett sådant förhållande är ohållbart, torde lätt inses.

I allmänhet torde därför upprättandet av ett triangelnät böra utgöra ett särskilt arbete eller förrättning för sig, varöver en kommun eller flera markägare över sammanlagt ett större område tillsammans bestämma, samt triangelnätet huvudsakligen inriktas på att utgöra ett stöd för alla samtliga mättningsförrätt-

ningar för en större ägotrakt, naturligen så vitt ej någon enskild markägare eller invånare vill bestrida kostnaderna för en dylik triangelmätning; och måste triangelnätets utsträckning bestämmas dels med hänsyn till dess anslutning till rikets nät och dels med hänsyn till naturliga avgränsningar eller efter begränsningslinjer för samhällens sannolika bebygganden eller annan utveckling. Triangelnätet bör då verkställas om ej direkt under rikets allmänna kartverk, så likväl beträffande större huvudnät enligt dettas anvisningar i fråga om anslutningar till rikets nät. Skulle kommittémajoritetens förslag bliva antaget, skulle dess tillämpning bli till förfång både för triangelmätningens rationella utveckling och tillämpning på detaljmätning samt för fastighetsbildningens lugna fortskridande inom tätare bebyggda samhällen.

I detta sammanhang torde ytterligare böra påpekas ett förhållande, som icke lär sakna betydelse vid förevarande frågas bedömande. Enligt föreliggande förslag till lag om skifte kommer framdeles även jordavsöndringsinstitutet att hänföras till de förrättningar, vilka skola utföras av lantmätare (låt vara utan att särskilt förordnande därför skulle erfordras). Den utökning av mätningförordningens tillämplighetsområde, som genomförande av berörda nya bestämmelser skulle medföra, ävensom den allmänna betydelsen därav, att jordavsöndringsinstitutet icke hämmas i sin utveckling genom att avsöndringsförrättningarna i kostnadsavseende göras över hövan betungande, synes utskottet vara iörhållanden, som i sin mån berättiga ett beaktande av motionärernas nu framförda synpunkter. Ut i sitt i ärendet avgivna utlåtande har lantmäteristyrelsen icke ingått i någon saklig granskning av de synpunkter, som i motionen kommit till synes. Styrelsen har inskränkt sig till ett betonande därav att, enligt styrelsens uppfattning, tillräckliga garantier uti förevarande hänseende blivit föreslagna genom bestämmelserna om underställning samt klagorätt emot styrelsens beslut.

Av vad utskottet ovan anfört lär emellertid framgå, att utskottet såvitt avser hit hörande förhållanden å landsbygden kommit till den uppfattningen, att vid egentliga lantmåteriförrättningar vederbörande sakägare borde tillförsäkras rätt till direkt medverkan vid fattande av beslut om finnmätning. Utan att vilja i minsta mån ifrågasätta lantmäteristyrelsens förutsättningar att utöva den enligt förslaget styrelsen tillagda prövningsbefogenhet, håller utskottet före, att det av utskottet åsyftade förfarandet skulle stå i bättre överensstämmelse med hittills å landsbygden gängse åskådningssätt, än det i förslaget förutsatta, och ändock icke innebära något hinder för det av lantmåterikommissionen uttalade önskemål, att finnmätning måtte vinna insteg i vårt land i så stor utsträckning, som utan olägenhet eller alltför dryg kostnad kunde ske.

Utskottet tilltror sig icke att kunna angiva de närmare bestämmelser, som borde inflyta i förordningen för att möjliggöra den ifrågasatta medverkan från sakägarnas sida vid fattande av beslut om finnmätning vid lantmåteriförrättning å landet. Nämnas må emellertid, att inom utskottet den tanken framkommit, att jämväl i det fall att samtliga sakägare vore ense därom, att finnmätning icke vore erforderlig, härvid skulle bero. I samband härmed har ifrågasatts, huruvida icke, därest beslut i mätningfrågan fattats av förämningsmannen, underställning borde äga rum hos eller talan däremot såsom i andra fall enligt skiftesstadgan få fullföljas till vederbörande domstol, ägodelningsrätten, hos vars lekmanaledamöter funnos tillräcklig kännedom om lokala och andra för frågans rätta bedömande erforderliga förhållanden. Att de rent mätningstekniska synpunkterna härigenom ej behövde åsidosättas, framgår av det förhållande, att enligt nu gällande bestämmelser till ägodelningsrättens gransk-

ning hänskjutna lantmåteriförrättningar i allmänhet underkastas särskild lantmåteritekisk granskning.

Motionärerna hava antytt, att de i motionen åsyftade garantier vore att vinna genom en skarpare precisering och begränsning i mom. 1 om i vilka fall en finmätning måste användas.

Utskottet, som icke kunnat undgå att finna, att det skulle möta stora svårigheter att i förordningen på ett tillnärmelsevis tillfredsställande sätt närmare ange de särskilda fall, då finmätning borde ifrågakomma, har trots, att motionärernas syftemål skulle kunna på ett minst lika effektivt sätt uppnås genom att vid förordningens slutliga utformning i denna punkt hänsyn toges till de av utskottet härovan angivna synpunkter.»

Utskottet hemställde, »att andra kammaren i anledning av herr Normans m. fl. motion nr 404 måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t vid prövning av 1917 års lantmåterikommissionens föreliggande förslag till mätningförordning taga under överbäggande, huruvida icke större garanti än den, som innefattades uti 4 § av nämnda förslag, kunde beredas, emot att finmätning vid lantmåteriförrättningar å landsbygden emot vederbörande sakägares önskan komme till användning i vidare mån än som överensstämde med de i utlåtandet angivna grunderna.»

Andra kammaren biföll utan debatt utskottets hemställan. I första kammaren avslogs motionen men under den av vederbörande utskott föreslagna motivering, att spörsmålet komme att prövas i samband med ovannämnda proposition angående anslagen till lantmåteriväsendet. Något uttalande härutinnan inflöt icke i jordbruksutskottets över samma proposition avgivna utlåtande. Första kammarens utskott hade yttrat, att utskottet delade meningen, att jordägarne borde beredas större inflytande på frågan om finmätningens användande än som framginge av lantmåterikommissionens förslag till mätningförordning.

De synpunkter, vartill andra kammaren ansluter sig, vunno emellertid behörigt beaktande vid mätningförordningens slutliga utformning.

Fjärde paragrafen i denna förordning har nämligen numera följande lydelse:

»1. Finmätning bör äga rum, då mätningens ändamål sådant kräver och företrädesvis användas ifråga om mark med högre värde såsom i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning eller där större byggnadsverksamhet är att förvänta så ock eljest, då särskilda förhållanden påkalla sådan mätning.

2. Vid förrättning, som av lantmätare verkställes enligt skiftesstadgan eller andra angående delning av jord å landet gällande författningar, må med undantag för område för vilket finnes fastställd stadsplan *finmätning ej mot bestri- dande användas.*

3. Avser sådan förrättning område å landet, för vilket finnes fastställd stadsplan eller är fråga om förrättning enligt 6 kap. i lagen om fastighetsbildning i stad, skall *finmätning äga rum där sakägarna samfällt söka sådan.* I övrigt bestämme vid nu nämnda förrättningar förrättningsmannen, huruvida och i vad mån finmätning eller vanlig mätning skall ifrågakomma. Anmäles missnöje med förrättningsmannens beslut, skall denne ofördröjligen underställa frågan *lantmåteristyrelsens* prövning. Ej må styrelsen avgöra frågan, med mindre

vederbörande sakägare ävensom byggnadsnämnd, där sådan finnes, lämnats tillfälle att däri yttra sig.»

Bestämmelsen i 4 § mättningsförrordningen är av annan natur än övriga i samma förrordning givna föreskrifter. Samtliga sistnämnda föreskrifter äro av *teknisk* natur; de avse att reglera det *tekniska* förfarandet vid olika slags mätningar, vid kartas upprättande, vid arealuträkning samt vid utstakning och utmärkande av ägo gräns. I 4 § åter rör det sig bl. a. om det större eller mindre inflytande, som skiftesdelägarne böra tillerkännas med avseende å förrättningskostnaderna. Jämväl i övrigt äro lagrummets bestämmelser av rättsligen materiell beskaffenhet.

Vid sådant förhållande synes det vara anmärkningsvärt, att ifrågavarande bestämmelser icke upptagits uti det riksdagens prövning nu underställda förslaget till ny skifteslagstiftning.

Såvitt för motionären är känt hava inga anmärkningar framställts mot den gestaltning, som ifrågavarande bestämmelser erhöle genom 1920 års mättningsförrordning. Men icke desto mindre lärer det vara riktigt, att spörsmålet om i vilken utsträckning finmätning bör äga rum samt framför allt *sättet* att vid skiftesförrättningar bestämma, huruvida ett dyrbarare mätningssätt må tillämpas eller icke, upptagas till prövning i samband med hela det föreliggande komplexet om nya lagbestämmelser rörande delning av jord på landet. För motionären framstår det också såsom ett principiellt välgrundat krav, att ifrågavarande bestämmelser erhålla sin plats i den lag, som nu avses stiftad av konung och riksdag gemensamt. Först härigenom vinnes den slutliga garanti emot fördyring av skiftesförfarandet, som 1919 års riksdag torde ha avsett, och som alltjämt torde vara av behovet påkallad, särskilt för ekonomiskt mindre bärkraftiga skiftesdelägare. Det torde få erinras därom, att förslaget till lag om delning av jord på landet i 6 kapitlet 1 och 2 §§ upptaga bestämmelser om under vilka förutsättningar fullständig mätning skall företagas samt sättet för tillkomsten av ett slutligt beslut härom. Beträffande avstyckningsförrättningar har det även ansetts nödigt att i lagen (19 kap. 9 §) införa bestämmelse, att vid sådan förrättning ägomätning må äga rum endast i den mån sådan finnes oundgängligen nödvändig för upprättande av karta och beskrivning. Samma skäl, som föranlett sistberörda stadganden, torde föreligga för ett överförande till lagen av sådana bestämmelser, som nu innefattas i 4 § mättningsförrordningen.

På grund av vad sålunda anförts hemställes

antingen att:

1) 6 kapitlet i lagen om delning av jord på landet måtte erhålla följande lydelse:

1 §.

Finnes över ägor — — — se förslaget — — — och ny

karta upprättas. Finmätning bör äga rum, då mätningens ändamål sådant kräver och företrädesvis användas ifråga om mark med högre värde såsom i stad eller annan ort med större sammanträngd befolkning eller där större byggnadsverksamhet är att förvänta så ook eljest, då särskilda förhållanden påkalla sådan mätning.

2 §.

Vid förrättning, som av lantmätare verkställes enligt denna lag, må med undantag för område, för vilket finnes fastställd stadsplan, finmätning ej mot bestridande användas. Avser sådan förrättning område å landet, för vilket finnes fastställd stadsplan eller är fråga om förrättning enligt 6 kap. i lagen om fastighetsbildning i stad, skall finmätning äga rum, då saksägarna samfällt söka sådan. I övrigt bestämme förrättningsmannen huruvida fullständig mätning skall företagas och därvid finmätning eller vanlig mätning skall ifrågakomma.

Anser lantmätaren fullständig mätning erforderlig, uppgive — — — se förslaget — — — till lantmäteristyrelsen.

Missnöjesanmälan etc. — — — se förslaget — — — icke erforderlig, eller beslutar styrelsen annat mätningssätt eller annan skala, skall kostnaden etc. — — — påyrkat mätningen; samt

3 §.

Om närmare — — — se förslaget — — — förordna.

2) riksdagen under förutsättning att i 6 kap. i lagen om delning av jord på landet införes bestämmelser motsvarande dem, vilka inrymmas i 4 § mättningsförordningen, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om härav föranledd ändring av nämnda förordning;

eller att

riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida icke de uti 4 § i förordningen den 17 december 1920 angående sättet för utförande av vissa mättningsarbeten förekommande bestämmelser borde intagas i lagen om delning av jord på landet samt för 1927 års riksdag framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 10 februari 1926.

S. Luterkort.